

*** RECENZE ***

Spisy Daryny Teterynové: filozofie a historie

Teteryna, D.: Vybrani tvory v p'jaty tomach. Tom V. Filosofija, istorija. Kyjiv 2003.

Členka Ukrajinské akademie věd v New Yorku, doktorka filozofie a kandidátka pedagogických věd Daryna Teterynová, která nyní žije v Mnichově, vydala již řadu knih z ukrajinské historie, literatury a filozofie (vzpomeňme tu alespoň knihu o Skovorodovi z roku 2001).

Přítomný svazek se vrací ke klíčovým osobnostem ukrajinského národního života, vědy a kultury: k Tarasu Ševčenkovi, Lesje Ukrajince, Hryhoriiji Skovorodovi a slavistovi světové pověsti Dmytro Čyževskému.

Na počátku – kromě autorčina úvodního slova – stojí studie o géniovi ukrajinského národa Tarasu Hryhoroviči Ševčenkovi. Teterynová koncipuje svou stať jako celistvý obraz Ševčenkovy osobnosti a v tomto smyslu je její práce zajímavým i generačním protipólem knihy Ivovského badatele J. Nachlika, který jeho osobnost spojil s dvěma dalšími romantiky – Puškinem a Mickiewiczem (škoda, že se neodvážil takto analyzovat i K. H. Máchu, došel by pravděpodobně k překvapivým závěrům).¹ Ševčenko je středem zájmu Teterynové i v dalších studiích, v nichž zkoumá poému *Kateryna*, ale také ruskou kavkazskou expanzí (poéma *Kavkaz*, kterou prý autor přes prostředníky předal Mickiewiczovi do Paříže).

Je podstatné, že Teterynovou zajímá národní téma v ukrajinské literatuře a také určité kontroverzní okruhy, jimiž se ukrajinská literatura zabývala: totéž lze pozorovat ve studii o národních motivech v díle Lesji Ukrajinčky – toto pojetí se dosti liší od jiných koncepcí, například od feministického diskurzu O. Zabužko.

Komplexně chápe autorka H. Skovorodu: nejprve ho vidí jako filozofa, který vzdoruje tlaku světa, pak jako náboženského myslitele a nakonec jako takřka kulturního antropologa. Odtud je již jen krok ke studii o názoru D. Čyževského na H. Skovorodu a pak na tvorbu samotného světového slavisty. Stať o Čyževském, která připomíná spíše malou monografii, byla dříve přednesena na konferencích v Praze a Kyjevě.

Daryna Teteryna má k ukrajinské literatuře vyhraněný postoj: pro filology je pozoruhodná především její interdisciplinární orientace oscilující mezi filozofií, textem a sociálními vědami (politologií). To by nemělo zůstat bez povšimnutí ani mezi českými ukrajinisty.

Ivo Pospíšil

¹ Nachlik, J.: Dolja. Los. Sud'ba. Ševčenko i pol'ski ta rosyjs'ki romantyky. Nacional'na akademija nauk Ukrainy, L'viv 2003 (Viz naši recenzi, Slavica Litteraria, X 7, 2004, s. 146-147).